

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 3. Quis oculus malus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

nam electionem statuunt esse ex fide prauis: meritum tamen non agnoscunt. Consulat lector scripta Vorstii, Greunckhousii, aliorum. Ex prauis actionibus dari etiam multi veterum censuerunt. Hierony. Rom. 8. & 9. & Galat. 1. & Epistol. ad Hedibiam. Chrysostomus homil. 16. & in Epistol. ad Ephes. Theodor. in Rom. 8. & 9. Theophylactus eodem loco. Anastasius Nizenus lib. de quaestionibus Scripturæ, quaestio. 59. Imo inuit Augustinus lib. 1. ad Simplicianum quaestio. 2. T. 4. Vbi de his longa est disputatio ad caput 9. Epistol. ad Rom. pertinens.

Verum tamen multis ille locis expresse asserit, electionem præcedere. vt lib. de corrept. & gratia, & Rom. 8. & 9. ostendi. Aliter tamen Prosper lib. 2. cap. vltimo de vocatione gentium. Fulgentius lib. 1. ad Monimum. Hugo in Epistol. Rom. Ex hoc igitur loco nihil vel in hanc, vel illam partem concludi potest. Nam opera & merita finem & executionem, adeoque decretum Dei, quod de executione factum est, non electionem ipsam respiciunt.

QVÆSTIO III.

Quis oculus malus?

§. 1. **O**culus malus, seu oculus nequam, qui *πυρός* dicitur, testis, bono, simplici opponitur. Præcipue inuidiam, & liuorem designat, qui etiam in vultu tacentium, quodam nubilo se prodit. Oculus vero, vt Matthæi 6. Lucæ 11. animus est vitiosus & malignus, sicut oculus bonus, animus bonus, & liberalis. Ecclesiastici 31. Inuidia sic appellatur. Merito autem oculorum nomine totus homo describitur. Nam ingenium oculorum formâ & colore deprehenditur. Oculi animorum indices sunt, etiam si latere velint. Ideo simulatores solent præcipue oculos erudire, vt se animo accommodent. Vt enim oculi integram hominis effigiem reddat, ita quoque integri hominis est imago, nisi summo artificio fallat. In oculis luxuries, ira, inuidia, omnia vitia, virtutesque & affectus boni resident, in his animus habitare dicitur.

§. 2. Bullingerus eos *notari* asserit: qui cum Petro clamant: ecce nos reliquimus omnia. Calumnia est in religiosis, qui non ignorant, multis, qui in medijs diuitiis & honoribus versantur, maiora caritatis præmia decernenda, quam sibi: & si illis inuidet, iam sua perdidit, de alienis bonis dolendo. Petro autem Christus nec inuidetiam, nec aliud vitium obicit, sed per benignè respondet, nec Apostolos nouissimos dicit esse. sed potius sessuros super duodecim thronos, & iudicatos.

VERSUS 16.

Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi, multi enim sunt vocati pauci vero electi.

QVÆSTIO I.

Qui primi, qui nouissimi?

§. 1. **H**ortatur Apostolos, ne ideo securi sint, quia primi vocati sint, neue aliis insultent. Fieri enim, vt primos multi ex posterioribus antecedant. At qui primi, qui nouissimi sint, magna est controversia. Chrysostomus primos esse Iudeos, qui initio vocati salutem respuerunt, & eos Christianos, qui

virtutis fastigio in vitiis barathrum inciderunt. Nouissimos enim hos factos, quod deterriti sol esse, & grauiore damnatione plesti. Nouissimos autem qui facti sunt primos esse, qui à vitiis emerunt, & ad virtutem eluctantur.

Barradius noster etiam de Iudeis & gentibus interpretatur ex Luc. 13. 27. cum diceret Christus: multi sunt vocati, & v. 24. Quia multi dico vobis quærent intrare, & non poterunt.

Adiungit: Et ecce sunt nouissimi, qui erunt primi, & primi, qui erunt nouissimi.

Si igitur apud Lucam nouissimi sunt, qui regno erant: igitur & apud Matthæum. Vt cum huic interpretationi obsta, & videtur, quod primi etiam, & intermedii denarium accipiunt: omnes igitur beati sunt. Nec ob querelas primos Patres familias denario priuati, sed, Tolle, inquit, quod tuum est. Volo hunc dare sicut & tibi. Respondent huius sententia auditores, non omnia, quæ in parabola sunt, accommodanda esse, quod verum est: hic tamen locum illa exceptio non potest habere. Non enim emblemata est denarii solutio, sed ad ipsum corpus parabola pertinet: de denario pacti sunt, aliis promissum id quod iustum est, id non est ornatus, sed significationis causa positum. Totum autem in eo versatur parabola mysterium, quod & qui hora vndecima, & nona, & sexta, & tertia venerunt, acceperint denarium, vnum eundemque, & nouissimis primo per solutum sit, itaque, & ad mysterium pertinet, quod primi acciperint denarium. Non autem illi de damnatione, sed paritate præmii queruntur. Itaque à patrum sententia nolim recedere, qui comparationem, inter beatorum præmia docent institui. Quod si primicipientes denarium, & murmurantes, non faciunt ad parabola integritatem, nec accommodari eam partem ad aliquam significationem oportet, nec ergo etiam pactum de denario significationem habet: cui enim pactus est, si non dedit: si illa igitur, quæ cum primis acta sunt, nihil significant, sed de eorum tantum gratia apponuntur, paratio etiam de aliis instituenda erit. Ideoque tota parabola sine vlla significatione fuerit. Tota enim eius vis & Occasione versatur in comparatione temporis, quo laborauerunt, & equalitate mercedum, conferunturque primi, & nouissimi. Quæ collatio locum non habet, si primis damnatio, nouissimis beatitudo obuenit.

Primi igitur dicendi sunt, qui prima ætate vel tempore vocati Deo seruiuerunt, magnosque pertulerunt labores, quos tamen alii postea vocati, & exiguo spacio in vinea Domini laborantes meriti adæquauerunt, quibus eadem proinde merces persoluitur.

§. 2. Bullingerus primos vocat, qui suis meritis fiunt. Nouissimos, qui de meritis nihil præsumunt. Et Musculus: Docent enim illi in primis impietatem esse cum iactantia, eos exprobrare DEO sua merita.

Respondeo. Ad improbam eos sententiam bonorum operum & meritorum odio petrahi. Adeo vero insaniunt, vt causam suam aduersus Petrum, iuxta Christum agere instituant. Petrum autem iactasse sua merita, & ambitiosè quidem. Quod si meriti se ille relinquendis omnibus existimabat, Catholicorum igitur in sententia erat, qui merita agnoscunt, in eo tamen peccabat, quod ea ambitiosè iactaret. Imò si Calvinianis credimus, in Christum erat iniurius, in delis & hypocritis nam tales eos esse contendunt, qui merita bonorum operum esse concedunt. Hoc enim crimen in Petro non leuius esse potuit, quam in nobis, si crimen fuisset. At nec Christus eos accusat hypocritas, & iactantes, nec nos crimen fingere oportet.